

Kulturdepartementet

Deres referanse:
13/53-

Vår referanse:
13/58-2

Vår dato:
15.03.2013

Høring – forslag til lov om omsetning av bøker (boklov)

Vi viser til Kulturdepartementets forslag til lov om omsetning av bøker (boklov) datert 01.02.13 med høringsfrist 15. mars 2013.

Departementet ønsker synspunkter på en rekke konkrete spørsmål om regulering av omsetning av bøker i Norge. Universitets- og høgskolerådet (UHR) vil med dette innspillet utelukkende uttale oss om spørsmål knyttet til omsetning av fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning.

UHRs styre behandlet forslaget i sitt styremøte 28. februar 2013. Styret slutter seg til forslaget om fastpris på lærebøker. Dette ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer (4 styremedlemmer erklærte seg inhabile). UHRs styre er enig i formålene om å fremme norsk fagspråk og bevare mangfoldet av lærebøker på norsk, spesielt på bachelornivå, men er delt i synet på om boklov/fastpris er rett virkemiddel. Styret mener at dette er et vanskelig spørsmål bl.a. fordi Kulturdepartementet ikke har utredet alternativer til det framlagte lovforslaget, og at det derfor fortsatt er mange uavklarte spørsmål. Hele styret slutter seg til de formålene som boklov/fastprisordningen er begrunnet med. Flertallet i styret er for en boklov/fastprisordning, mens mindretallet i styret er usikker på om boklov/fastprisordningen vil være et egnet virkemiddel for dette.

Flertallet i UHRs styre vil støtte Kulturdepartementet i at fagbøker er en naturlig del av forslaget til boklov/fastpris. Produksjonen av gode fagbøker på norsk er en viktig forutsetning for videreutvikling av norsk som akademisk fagspråk. Det er viktig for flertallet å påpeke at en boklov/fastprisordning ikke står i noe motsetningsforhold til eller er i konkurranse med UHRs tidligere innspill om behov for ulike virkemidler.

UHR vil benytte anledningen til å gi noen utdypende kommentarer om tidligere påpekning av behov for utredninger, UHR og UH-institusjonenes språkpolitiske arbeid og behov ved overgangen til digital produksjon.

UHR har tidligere avgitt to uttalelser vedrørende fastpris på bøker; en i mai 2006 og en i oktober 2010. UHR har også uttalt seg om to utredninger om litteratur- og språkpolitiske virkemidler i mai 2012. I 2006 gikk UHR inn for at fastprisordningen for fagbøker ikke skulle videreføres, og pekte på andre virkemidler for å styrke norsk språk som fagspråk. I 2010 gikk styret inn for opprettholdelse av fastpris på norske fag- og lærebøker frem til 2014. Forutsetningen var at det i denne perioden skulle foretas en utredning av mulige konsekvenser for ivaretagelsen av norsk som fagspråk ved oppheving av fastprisordningen. UHR mente at det kunne være andre virkemidler som kunne være minst like viktige og mer målrettede for å opprettholde norsk som fagspråk, og pekte på fire slike: 1. Finansieringssystemet i UH-sektoren gir ikke publiseringspoeng, og dermed heller ikke økonomisk uttelling for å skrive

lærebøker 2. Styrkning av bevilgningen til lærebokutvalget for høyere utdanning. Denne bevilgningen er kraftig svekket i løpet av den siste tiårsperioden 3. Språkpolitikk og språkstrategier 4. Fortsatt arbeid med fagterminologi og databaser.

Utredningene vi uttalte oss om i mai 2012, ga ingen grundig analyse av andre litteratur- og språkpolitiske virkemidler enn fastpris, og departementet utførte ingen utredning om mulige konsekvenser for ivaretagelsen av norsk som fagspråk ved en friprisordning. Våre fire tiltak ble ikke diskutert eller vurdert, noe UHRs styre synes er uheldig. Det er ønskelig at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet tar med disse forslagene til virkemidler videre i diskusjonen rundt norsk faglitteratur i høyere utdanning.

Universiteter og høyskoler har selv gjort språkpolitiske tiltak og deltatt i arbeidet med fagterminologi og databaser (jf. punktene 3. og 4. ovenfor). I 2007 utarbeidet UHR en overordnet språkpolitisk plattform med anbefalinger for sektoren. Se: http://www.uhr.no/ressurser/temasider/sprakpolitisk_plattform. Her heter det blant annet at språkstrategien må være utformet slik at den ivaretar og fremmer bruk av norsk språk, likevel slik at engelsk eller annet internasjonalt språk kan brukes der det er hensiktsmessig. Flere av UHRs medlemsinstitusjoner har senere utarbeidet tilsvarende politikk for egen institusjon. Dette står i kontrast til hva som fremkommer i rapporten *Utredning om litteratur- og språkpolitiske virkemidler* som kom som del av forarbeidene til forslaget om boklov/fastpris. Der heter det på s. 100 «etter det (de) kjenner til følges kravet i liten grad opp av myndighetene og utdanningsinstitusjonene» (s. 100). UH-institusjonene har et godt samarbeid med Språkrådet på basis av UHRs språkpolitiske plattform. UH-institusjonenes språkpolitiske strategier og arbeid med fagterminologi og databaser kan leses på UHRs temasider: http://www.uhr.no/ressurser/temasider/sprakpolitisk_plattform.

UHR er også opptatt av at overgangen fra trykt til elektronisk faglitteratur skal gå fortere enn det gjør i dag og mener det er flere forhold som muligens kan være til hinder for en slik utvikling. Blant annet har Lærebokutvalget i praksis fått kraftig redusert sine rammer de siste ti årene, og med knappe midler blir det ikke rom for å støtte mer kostnadskrevenne digitale læremidler. Et annet spørsmål som trenger nærmere utgreiing, er spørsmålet om moms på e-bøker kan virke hemmende for den digitale utviklingen av læremidler.

Vennlig hilsen

Jan I. Haaland
Styreleder

sign.

Ola Stave
generalsekretær